

работа, подготовката за мига на върховното изпитание. Припомнянето за онова, което вече е изнамерено като средство за справяне със страха, бива допълнено от значението за откритие, за изнамиране в момента на ход за справяне. Тази двойственост на свършена и извършвана интелектуална работа по справяне с емоцията и страха в никакъв случай не се продънва в някакъв сляп рационализъм. Прагматичният аргумент е едновременно логичен и абсурден, поради което и бива изоставен с характерното вапцаровско *някак*: *И някак в душата му станало светло*, както и малко по-късно: *и чувствали някакъв хлад*. Любимата на Вапцаров група на неопределителните местоимения има ключова роля за надмогването на рационалистките изкушения и за включването на режим на събитие, неизменно съдържащ елемент на чудо, ако това е кратката дума за необяснимото възникване на една истина. Неговото въвличащо първолично множествено: *Да тръгнем ли?* – казал. – *Добре бива обаче тутакси отменено в несводимостта на: Той тръгнал. След него те тръгнали също...* Толкова натрапчив плеоназъм вопие за семантично оправдание и то следва да се търси именно в несъединимостта на *хора* и *човек*, на съществата-жертви, които си въобразяват, че те са ексекторите, и на преобразеното същество, вярно на една истина – тази за собственото си безсмъртие.

Излизането от вътре вън е белязано от мощния контраст между къпещата се в зората звезда и мисълта за тежката човешка съдба. Формулировката на тази мисъл съдържа втория шокиращ аграматизъм в тази творба: *«Тя – моята – свърши... Ще висна обесен. Но белким се свършва със мен?... животът ще дойде по-хубав от песен, по-хубав от пролетен ден...»* В първия случай – *но своята участ от книга по-ясна му станала с някаква песен* – става дума за сказово цитиращо повествователно слово, ето защо то може да се припише по-скоро на героя. При втория случай няма съмнение, че говори героят. Възможното внушение е, че човекът на песента не е човек на словото, на безукорния изказ, на синтактичната и семантична коректност. Героят иска да каже *санким* или *чунким* като просторечиви синоними на *нима*, но вместо това казва *белким*, чието значение на *дано* противоречи на въпросителния знак в края на изказването. И все пак, колкото и да насилва граматиката, възможна е друга интерпретация, която не третира *белким* като грешка на семантична уместност. Вместо реторичен въпрос, тогава ще става дума за буквално четене на една молба, на една молитва: *но белким се свършва със мен*, т.е. дано се свърши с мен и никой повече да не бъде убиван заради глупостта на собствената му животинскост, за да стане възможно това *Животът да дойде по-хубав от песен, по-хубав от пролетен ден...* Слабите метафори за някакъв бъдещ колективен живот всъщност имат съвсем